

EGYHÁZI BESZÉD. *)

Alapige: Ján. 16, 31–33. (átdolgozott szöveg.)

Felele nékik Jézus: Most hisztek. — Ime, eljő az idő és immár eljött, melyben elosztotok, kiki a maga sajátjába és engemet egyedül hagytok; de nem vagyok egyedül, mert az Atya velem vagyon: Ezeket szóltam nektek, hogy én bennem békességtek legyen. E földön győtremletek léssen, de bátorodjatok; én meggyőztem a világot.

Jézus bucsuzóban az ő tanítványaitól. — Mily fontos alkalom! Munkáját már elvégzettnek tekinti, a világgal már elszámolt, a felolvasott szavak még az ő meghittjeihez szólnak; azután már csak a mennyei Atyához vannak szavai . . . egy végső társalgás, egy hatytyudal ebből az életből ahhoz, kit az evangéliumi író nemcsak meghitt barátnak vagy jó atyának tüntet fel, hanem szent lelkesedésében egynek állít Jézussal. — Végre jó az isteni tragédiának utolsó jelenete, lejátszva, nem, átélve a valóságban egy ember által. — A hős elbukott, az eszme él . . .

Egy előkelő embernek meghalni a küzdelemben egy helytartóságért, vagy egy gazdag farizeusnak magát akár halálra sanyargatni az emberek előtt, egész természetes lett volna Zsidóországban, meggyilkoltatni egy Caesarnak hatalomért való küzdelemben nem volt különös Rómában; de egy szegény ács fiának meghalni valamely eszméért, Isten országáért: ez már különös volt. Nekünk meg van a büszke pogány világ arisztokratikus ítélete: Jézus egy rajongó, fanatikus volt, ki e világot kivihetetlen rögeszmék szerint akarta átalakítani, ügyet se vessünk rá. Vajjon ez ítélettől szabad-e a mi körünk egészen? Vagy tán ez ítélet igaz is volt?

De volt egy másik ítélet is, a lelki szegények ítélete, kik — az írás szavait használva — hitből éltek. Ezek próféták sarjai és követői, kik nem hitték, hogy e szép világ csak valami különös vé-

---

*) Elmondott Kolozsvártt, 1892. oct. 30. főtanácsi gyűlés alkalmával.

letlen eredménye, hanem hittek a gondviselésben, hittek a világ urában, ki támasztott és támaszt prófétákat, kik visszavezérelték a népet az ők Istenéhez. Ezek ítélete szerint Jézus nem volt rajongó, nem volt fánátikus, hanem ember, Isten legdicsebb teremtménye, ember, ki felismerte az Atyát, ki legalább is példát adott arra, hogy milyen viszony lehetséges Isten és ember között. Melyik ítélet igaz? Melyik ítélethez csatlakozunk mi ai.?

Hosszú két ezer év története mutatja, hogy ez utóbbi ítélet legalább is nem volt alaptalan. E hosszú két ezer évalatt a lét és Isten személye kérdésein kívül tán semmi sem foglalkoztatta annyit az emberi elmét, mint a szegény ács fia, ki bátor volt megszervezni és kiszervezni a lelkiismeret szaváért, e neki adott kijelentésért. E történelmi tény is csak a véletlen műve? Nem! én hiszem, hogy annak, ki e világot megváltoztatta, ki annak irányt adott ezer évekig, gondolataiban, világnézetében volt valami valódi belső becs, igazság maga, s ebből folyik az az erő, mely ma is mozgatja e világot nem körben, hanem egy bizonyos irányban az erkölcsi jó felé. Én megengedem, hogy Jézus nem volt tudományos gondolkozó a mai tudományos meghatározások értelmében, de hiszem, hogy saját természetéhez mindig hű maradván, feltételek szolgálatába soha sem állván, megtalált olyan igazságokat is, melyeket a hypothesisok rabszolgái sem a scepticismus görcsőveivel, sem a theorizálás messzelátóival meg nem láttak. Ilyen gondolatok között szeretném én Jézus bucsuszavait, a felolvasott ígéket megvizsgálni, hogy azok valódi becsét magunknak jobban megítélhessük.

Jézus az alapigékben világosan az egyedül-létről szól: *Eljő az idő és immár eljött, melyben eloszlotok, kiki a maga sajátjába és engemet egyedül hagytok; de nem vagytok egyedül, mert az Atya velem vagyok.* — Jézus, kit ma is milliók vallanak mesteröknek, mondja e szavakat. Hogyan lehetséges ez? Tán ez ígék csak a Jézus idejére szóltak? Hiszen akkor is már az ő hű tanítványai vele voltak. Vagy tán csak a jövőre, a mi időnkre szólt-e ez a jóslat? Hiszen hacsak a kereszténység nagy tömegét nem gondoljuk képmutatók seregének, akkor ma még többen vagyunk Jézussal, mint mikor a hívő sereg csak 12-ből vagy 70-ből állott. Nézetem szerint ez ígék nem szólanak egyik kornak sem különösen, hanem tartalmuk igazság, mely örök. Jézus maga is utána teszi a nagyjelentőségű szavakat: *Ezeket azért szóltam néktek, hogy énbennem békességtek legyen.* E szavak tehát az az örökség, melyet Jézus az ő hívőire hagyott s melyben mi is mint az ő követői békét találhatunk.

Békét az egyedülletben! Mennyire másban keressük mi ezt a! Nekünk rokonszenvre, nekünk más szivre van szükségünk, melyben saját rokonszenvünket, saját szivünk érzéseit visszatükrözve megláthassuk. A nagy ír-dalnok leszakítja a nyár utolsó rózsáját, mely egyedül állván, illatért illatot, színért színt, sohajtásért sohajtást nem talál s leveleit szétszórva azt kérdi: oh! ki lakná a zordon világot egyedül? Igen, a sziv rokon szivre, a lélek rokon lélekre vágyik és ez oly természetes tőlük. De ti itt vagytok, feleljetek őszintén saját magatoknak: megtalálta-e a bennetek levő vágy az óhajtás tárgyát az emberek között? Megtaláltátok-e az érdek nélküli rokonszenvet, a tiétekkel együtt érző szivet, vagy csak a tiétekkel együtt gondolkozó főt is? Ha megtaláltátok, boldogok vagytok. Ha nem, ne higyjétek, hogy a ti esetetek csak kivétel. Jézus az alapigékben azt feleli, hogy ő nem találta meg s még a reményről is lemondott, hogy azt az emberek között meg fogja találni. Ő a hű tanítványokról is csak annyit tud mondani: *most hisztek*, s ezzel megelégszik, ezzel meggyőzöttnek tekinti a világot.

És csakugyan mi volt közös Jézus és az ő tanítványai között e hiten kívül? A viszonyról, mely Jézus és az ő tanítványai között volt, csak halvány vonások, csak kis tudósítások maradtak ránk és mégis mennyire bizonyítják e tudósítások alapigénk igazságát! Nincs okunk kételkedni, hogy Jézus azokat választotta legmeghittebb követőikül, tanítványiakul, kiknek lelkülete legközelebb állott a saját magáéhoz. És mégis mily távol állanak ezek a Jézusétól! A Mester tanítja őket, csak olyanokra, a miket megtaníthatóknak gondol, de a tanítványok nem értik őt s csudálkozva kérdik nem egyszer: *mi csoda ez, a mit nekünk mond?* Ugyancsak az evangélium szerint Jézus nyíltan kimondja: *Még sok mondani valóm van nektek, de mostan el nem hordozhatjátok.*

Mégis, a meghittek közül egy-kettő, a legmeghittebbek tán megértették a nagy Mestert. Ott van Péter, kinek hite oly szilárd volt, mint a szirt, s mely kőszirten Jézus az ő egyházát akarta felépíteni. Nem, abból a pár tudósításból is, mely reánk maradt, olyan szellem tűnik ki, mely egyéb lehetett, de a Jézuséval egy nem. Értette-e Péter a Mester nagy szellemét, mikor a Jézus elfogatásakor az elfogató főpap szolgálójának fülét vágja le, mire Jézus még most is intve és tanítva mondá: *Tedd hüvelyébe a te szabtyadat: avagy nem kell-e meginnom a pohárt, melyet az Atya adott nékem?* Nem volt-e egyedül Jézus a jelenetnél, mikor Péter szent lelkesedéssel eltelve, kérdé: *Uram, miért nem mehetek most utánad? Az életemet odaadom*

*éretted. És Jézus bátran jövendőlhetten: A te életedet adod érettem? Bizony, bizony mondom neked, nem szól addig a kakas, mignem háromszor megtagadsz engemet. — És a jóslat teljesült. Vagy kísérvük Pétert tovább az ő életében? Nagyszerű élet volt és nagyszerű halál a reánk maradt tudósítások alapján, de bár ő hű volt a neki adott kijelentéshez, a Pállal és a páli keresztényekkel való viszonya is bizonyítja Jézus szavainak igazságát: *Eljő az idő és immár eljött, melyben elosztotok kiki a maga sajátjába és engemet egyedül hagytok.**

Megvizsgáljunk-e egy másik nagy jellemet, Jánost, a tanítványt, kit Jézus szeretett? Ő tüzet kíván az égből egy samariabeli falura, mivel ennek lakói nem akarják befogadni a Mestert. Vegyük hozzá még testvérét Jakabot is? Az evangelium szerint mindketten hajlandók voltak meginni a poharat, melyet Jézus megivott s megkeresztelkedni a keresztséggel, melylyel Jézus megkeresztelkedett; de ezért díjul kérték, nem jézusi szellemmel, hogy egyik Jézus jobb keze felől, másik balkeze felől üljön az ő dicsőségében. A hitetlen Tamás, az áruló Judás, mindkettő Jézus meghittjei közül való s ki dönthetne Istenen kívül az ők indító okai fölött? Tamás az ő nyíltságával bevallja: *Uram! nem tudjuk, hová megy; mi módon tudhatjuk tehát az útát?* S Jézus felel: *Én vagyok az út és az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, hanemha éntálatam. Ha engem megismertetek volna, megismertétek volna az én Atyámat is.* Filep még ekkor is így szól: *Uram, mutasd meg nekünk az Atyát: és elég nekünk.* „*Annyi idő óta veletek vagyok — válaszolt Jézus — és mégsem ismertél meg engemet? Filep! a ki engemet lát, látja az Atyát!*

De miért mennénk tovább, miért keresnénk még több különbséget, miért mutatnánk rá arra a nagy változatosságára a jellemeknek, mely mindjárt a Jézus halála után a tanítványok között mutatkozott? Hiszen valaki még azt hihetné, hogy a sötétebb pontok szemlélésében találjuk örömünket. Távol legyen ez! De ki ne maradna sötétségben, ki Jézustól különbözik? A fennebbiek után is Jézus szavait őszintéknek és igazaknak hihetjük: *Eljő az idő és immár eljött, melyben elosztotok, kiki a maga sajátjába és engemet egyedül hagytok.*

De van-e valami különbség, vagy van-e valami hasonlóság a mi esetünk és a Jézus esete között? Kérdések, melyek gyakran ismétlődnek naponként az emberek között, de a melyekre döntő, minden embert kielégítő feleletet senki sem tud adni. Kövessük-e feleletünkben a tömeget? Adjunk-e elsőséget a szavazatok nagyobb számának? Vagy bizunk saját meggyőződésünkben?

A keresztények tulnyomó többsége Jézust kiemelte az emberek közül. E többség szerint Jézus és az emberek között nem csak fokozati, hanem nemi különbség van: ő az Istenség egyik személye. De mi az alapigék szavaiban „*engemet egyedül hagytok*“ e szép emberi életnek olykor bús hangját halljuk. Mi nem találunk békét Jézusban, ha ő nem egy közülünk. Mi nem értjük, hogy miként győzhette meg Jézus a világot, ha ő mindig csak fölötte és nem benne volt. Szívünk hidegen marad a nagyobb szám hívogató tekintélyére, melyben békét találni oly édes volna, de nem lehet. S utóvégre is hol a többség? Az emberek nagyobb része még nem is gondol Jézusra. Nekik Jézus csak legfennebb annyi, mint nekünk Budha vagy Mahomed. Hol van tehát a béke a többség tekintélyével. A szerető mennyei Atya kárhozatra vezetné-e gyermekei nagyobb részét? Vagy pedig mi is mondjunk fel Jézussal, kiben békét találtunk? Oh miy édesek és igazak e gondolatok között Jézus szavai: *Eljő az idő és immár eljött, melyben eloszlotok kiki a maga sajátjába.*

De ez csak egy, minket közelebből érdeklő kérdés azon sok közül, melyek annyira megosztották, annyira elkülönítették a gondolkozó elméket. S különös! A szeretet vallásának tudósai éppen az ellenkezőről, az egymás iránti szeretetlenségről tettek bizonyosságot, midőn az „*odium theologicum*“-ot, a papok gyűlölségét egymás iránt, közmondásossá tették. Csudálkozunk-e, ha a hívők nagy része az egyedül üdvözítő egyházak tanaiban nem tudván eligazodni, más térre megy, hol már az Atya nincs vele.

Korunkban különösen két áramlat foglalkoztatja a világiasan gondolkozó elméket, melyek ugyan lényegökben nem ellenségei az alapigékben foglalt igazságnak, de legalább az én ítéletem szerint azon alól állván, az azoknak hódolókat is alacsonyabb fokon tartják. Egyik az, mely a közvéleményben, a mások ítéletében véli feltalálhatónak azt a legfőbb erőt, mely mindeneket teremtett, fentart és igazgat az erkölcsi világban. Már a görög dráma-író Euripides előtt ott volt a kérdés: vajjon az istenek igazgatják-e az emberek sorsát, vagy csak a közvélemény-e az az erő, mely mindeneket fentart és előbb visz. Különös! Semmi szirén hang nem tudja oly könnyen félre vezetni az emberi lelket, mint a saját nevünk dicsérő említése a mások ajakán! Semmi ígézet nem tud annyira lelánczolni valakit, mint a mások dicsérete — akár megérdemeljük azt valóban, akár nem! Minden egyre, ki a dicséret szép hangjáért nem lelkesül, százat-ezeret számíthatunk, ki hires lenni akar s ezért szenvedni kész. Legyőzni másokat, felülemelkedni másokon a világ szemében, ez itt

a főczél s az eszközt hozzá majd senki sem válogatja. Különösen képzeletben, mily fényűzés az csaknem mindenkinek, hogy a mások mellőzésével a világ minket kísér figyelemmel, a mi dicséretünket zengi. Ez életnézet ad akárhány nagy tudóst, nagy művészt, hősoket, bohócokat és divatbábokat a világnak.

Ezekhez csatlakoznak azok is, kik a világot igen nagyra gondolván a meghódításra, kissebb körre szorítkoznak, csak a meghittek rokonszenveért sohajtoznak, de bánatban kétségbeesnek ezek vigasztalása nélkül, örömben szenvednek, ha legalább néhány néző nincs jelen. És csakugyan alig van nagyobb élvezet, mint egy barátot találni, kinek ajkai a mi nyelvünkön beszélnek, kinek arcán, szemében a mi érzéseink találnak kifejezést s tán nincs nagyobb veszteség, mint egy megtalált barátot, kivel nem voltunk egyedül, ismét elveszteni. De ha e szomjnak a barátságért semmi mélyebb alapja, semmi tisztább és szentebb forrása nincs, mint követelés embertársainktól, hogy a mi szükségünket elégítsék ki, azokat szolgálják; ha önzésnél egyéb semmi sem vezet minket ismerőseink, barátaink, házastársunk keresésében; ha mi csak arra gondolunk, hogy barátaink mit tehetnek értünk, hogyan segíthetnek és vigasztalhatnak, hogyan erősíthetnek és bátoríthatnak; ha mi csak arra gondolunk, hogy ők minket becsüljenek, értünk érezzenek, minket mások mellőzésével kényeztessenek, nekünk hizelegjenek: oh, hol az ideál? nem ismerünk-e mi ennél magassabbat, nemesebbet, szentebbet is? Ha igen, csak akkor emelkedhetünk ki a szolgaságból, mely minket a mások itéletétől tesz függővé, ekkor emelkedhetünk, Pál szavai szerint *az Isten gyermekei dicsőségének szabadságára*, ekkor találhatunk vigaszt és békét Jézus szavaiban: *Eljő az idő és immár eljött, melyben eloszlotok kiki a maga sajátjába és engemet egyedül hagytok: de nem vagyok egyedül, mert az Atya velem vagyok.*

Egy másik áramlat korunkban az, mely békét a tudománytól vár, melynek czélja az értelem, ismeret és kipuhatolás. Oh ez egy nemes irányzat, mert az alacsonyabb ösztönöket e főczélra alárendeli. Már a római költő, Lucretius éneklí, hogy boldog az ember, kinek adva van megismerni a dolgok okait. E nemes vágy máris sok eredményt ért el. De mégis, ki ivott a tudomány forrásából és nem maradt szomjason? Ki talált békét a csupa tudományban? Mi a végeredmény és mit várhatunk még? Egy néhány törvényt megismertünk. De ki merészli e törvények eredetét, ki merészli azoknak végczélját eldönteni? A megvizsgált és törvény alá vont tünemények máris oly számosak, hogy azokról az állításokat csak hittal kell el-

fogadnunk, hittel, minek jogosultságát akárhány tudós a tudomány körén kívül tagadná, — és mégis e számtalan tünemény csak kevés, igen kevés azokhoz képest, melyek még soha megfigyelés alá nem kerültek. A tünemények végtelenében, hol minden határtalan, minden feneketlen, mit használ egy kevéssel többet, vagy kevesebbet tudni? Hiszen ha végtelenből végest veszünk el, az eredmény ugyanaz marad? És jönnek a megfejtetlen kérdések tán százával a gondolkozó elme elé, melyekre a felelet megadásánál csak egyedül kell lenned. Érdemes-e annyit tanulni és oly keveset tudni? Akarja-e Isten, hogy mi tudjunk? Ha igen, mért nem ad erre nagyobb tehetséget? Vagy van is Isten, hogy ezt akarja? Javára van-e a tudás az embernek, mikor ennek nagyobbodása hatványozottan nagyobbítja a nem tudás határait? Született-e az ember valami jóra egyáltalában? S utóvégre is, ha megismernéd a természet minden törvényét, megtalálnád-e a békét Isten nélkül, vagy a véletlent állítnád-e megismert törvényeid fölé, melynek borzasztó, előre látott vad csapásait csak akkor kerülhetnéd ki, ha ez véletlenül hatalmadban állana? Űzzétek a tudományt ti, kik abban hiszitek a mindenható erőt feltalálhatni! De ne csudálkozzatok, ha mindig voltak, vannak és lesznek, kik többre becsülik minden felfedezett törvénynél a felfedezetlent, kiben hisznek, kiknek édesek az evangelium szavai: *engemet egyedül hagytok; de nem vagyok egyedül, mert az Atya velem vagyok.*

Hitem alapigénk igazságában tiltja, hogy a már említett irányzatok közül egyet is elítéljek. De ha sem a theologusok tételeiben, sem a közvélemény itéletében, sem a tudomány törvényeiben valaki nyugtot nem találhat, annak van még egy szavam, annak felmutathatok még egy másik irányzatot is, melyet Jézus követett s melyen ha egyedül vagyunk is, velünk van az Atya. Tudományos érvekre, logikai következtetésekre itt nincs szükség, minden csak hiten alapszik. E szép világ — mondja egy benső hang, egy minden embernek adott kijelentés — nem hideg szobor, melyből az életető erő hiányzik, nem is egy élő szép alak, melytől érzés és gondolkozás szív és ész távol vannak: Isten gondot visel, csak te higgy, bizzál és légy jó. Hirdessétek, hirdessétek, hirdessétek ez evangéliumot a háztetőkről is. Mikor a szív e hitben nyugalmat talált, érezzük az Atya szeretetének fényét, erejét és melegét, magunkat egészen átengedjük neki, hogy vezessen, egyek leszünk vele s így érezzük, hogy a helyes ösvényen járunk, érezzük magunkban, bár csak az Atyával vagyunk, az erőt, mely mindenható. Többé nem vágyunk vagyona, küzdelemre, győzelemre, hirre, barátságra, szabadságra, él-

vezetre, tudományra . . . mindezekből elég van már nekünk s hozzá van még béke, *melyet e világ nem adhat, sem el nem vehet, béke, melyet értelem fel nem foghat.* Kivánságunk csak az, hogy legyünk tegyünk és szenvedjünk. Igen, szenvedjünk, mert a világ gondoskodik arról, hogy jóságunkat egészen kihasználja; szenvedjünk, mert van-e embernél szebb öröm, mint szenvedni azért, melyért mi akarunk szenvedni. A pessimizmus, mely a világban a tömegek által járt úton nem találta meg a békét, itt optimizmussá lesz, itt idealizálja az életet, melyben annyi rosszat talált. A vágy jónak lenni és nem látszani, összhangba hozza mindazokat az ingereket és szenvedélyeket, melyek csak magukra nem idvezithetnek. A vágy jót tenni nem követel barátságot, rokonszenvet, hanem igyekszik azt mindenkinek adni, így emelvén a földet égfelé s így hozván le az eget a földre. Ti, kik kételkedtek, kísértésétek meg ezt az életet!

Oh! de balga ember, hited megcsal téged. Mit te jónak hiszesz, az rossz, kérdezd csak a hit embereit — így kísért még most is a bizalmatlanság önmagunkban. De a lélek feljül emelkedik a testen, a hit az értelmén s ha az, ki belénk a jó és rossz fogalmát adta, e jóért büntetne is, mi békével mennénk akár a pokol lángjai közé is megszenvedni azért, mit a nekünk egyénileg adott kijelentés jónak ismer. Így és csak így ítélhetjük meg, hogy Jézus miként győzte meg a világot, mikor tanítványairól annyit mondhatott: *most hisztek.*

És kételkedtek-e még az alapigék igazságában? Olvassátok az idők jeleit! A nem rég elhalt nagy tudósnak, ki egyedül volt az Atyával, ki a neki adott kijelentéshez hű maradt, bár ez neki ellenségeket és nem barátokat szerzett, koporsójánál nem csak egy nagy tudós társaság, nem is csak egy nagy nemzet gyászolt, hanem az egész mivelte világ, mely már kezd hinni az egyéni szabadság, az egyéni kijelentés jogosultságában, hiszi, hogy Isten tud beszélni az emberi lélekkel. Vagy hívjam-e tanuknak e falakat? Épen 100 éve mult, hogy a világ üldözései között kezdték építeni őket. És e falak most erősebbek, mint valaha, hirdetvén, hogy bár egyedül vagyunk, az Atya velünk volt és velünk vagyunk.

E szavak szelleme, ez igazi jézusi szellem vezessen titeket tanácskozástokban is. Amen.

GÁLFY LŐRINCZ.

AZ UNITÁRIUSOK EGYH. FÖTANÁCSÁNAK IDEI GYULÉSE.

(Oct. 30. 31. s nov. 1.)

Ferencz József püspök megnyitó beszéde.

Mélts. és főt. egyházi Főtanács! Midőn jelen főtanácsi gyűlésünk alkalmából is az atyafiságos szeretet melegével üdvözölném egybegyűlt egyh. tanácsos a fiait egyenként és összesen, mindenek előtt legyen szabad rámutatnom azokra az indokokra, melyek E. K. Tanácsunkat arra birták, hogy ez évi főtanácsi gyűlésünket az újabb időben rendszerint követett gyakorlattól eltérőleg, augusztus hó vége helyett október hó végére hívja egybe.

Első, s mondhatnám, legfőbb indokul szolgált erre az, hogy egyh. tanácsos a fiait közül minél többen vehessenek részt főtanácsi gyűlésünkben. Augusztus végén, ugyanis, vidéki a fiait közül sokakat mezey gazdaságuk, tordai és sz.-keresztury tanárainkat pedig csaknem általában az iskolák beállításával járó foglalkozásuk megakadályoznak a megjelenésben s a kik az első nap meg is jelennek, a második nap sietnek haza, hogy dolgaik után láthassanak. Az évnek jelen szakában legalább is kevesebben vannak ez akadályok miatt a megjelenéstől elzárva. De a főtanács idejére való elhelyezkedés is októberben jóval könnyebb, mint augusztusban, midőn a városunkon ekkor rendszerint tartatni szokott kiállítások s más körülmények miatt mind a magánházak, mind a szállodák inkább igénybe vannak véve.

Másik indoka e változtatásnak az volt, hogy mivel az egyházköri közgyűlések rendszeren júliusban, néha csak augusztusban tartatnak meg s így ezeknek jegyzőkönyvei az azokban faglatt indítványokkal az augusztusi főtanácsra ezt megelőzőleg alig pár héttel, olykor csak pár nappal érkezhettek be az E. K. Tanácshoz, ez azokat a legjobb akarattal sem dolgozhatja fel, nem készíthető elő kellő alaposággal. Ugy gondoltuk tehát, hogy az egyh. főtanácsnak ez időre, októberre, leendő kitűzése e tekintetből is előnyös.